

Avdelning: Plan och miljö
Handläggare: Gunnel Blomqvist
Telefon: 508 28935
Fax: 508 27475
E-post: gunnel.blomqvist@miljo.stockholm.se

MHN 2006-02-14 p 9.6

Detaljplan för Botaniska huset, del i fastigheten Norra Djurgården 1:1 i stadsdelen Norra Djurgården

Remiss från Stadsbyggnadsnämnden, S-Dp 2004-18598-54

Förslag till beslut

Avstyrka planförslaget med hänsyn till intrång i värdefull naturmiljö och risk för skada på det historiska landskapets naturvärden.

Carl-Lennart Åstedt

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Förvaltningens bedömning, i motsats till MKBn, är att planförslaget medför en betydande påverkan på områdets naturmiljö både genom direkt intrång i värdefull naturmiljö och skuggverkan på vegetationen. En mer utvecklad analys av intrångets påverkan och risk för skada på det historiska landskapets naturvärden bör redovisas. Förvaltningen menar att det bör vara möjligt att studera alternativa tillbyggnader som inte gör intrång i den värdefulla naturmiljön. Riksmuseets förvaringsbehov i övrigt bör redovisas. Skötselplan för parkanläggning bör förtydligas och de inmätta träden redovisas på plankartan. För tydlighetens skull bör det klargöras om planens MKB är en del i en miljöbedömning enligt Miljöbalken eller om det är en beskrivning av miljökonsekvenser i annan ordning.

Bakgrund

Genom remiss från Stadsbyggnadsnämnden har rubricerade förslag till detaljplan överlämnats till Miljö- och hälsoskyddsnämnden för yttrande senast den 20 februari 2006. Planförslaget innebär byggrätt för tillbyggnad av arkiv till Botaniska huset inom Naturhistoriska riksmuseet. Förslaget visar en tillbyggnad på baksidan av Botaniska huset om sex våningar och ett källarplan. Tillbyggnaden medför att tillfartsvägen till Paleozoologiska huset måste flyttas något österut. Förslag på ny vägdragning har tagits fram av landskapsarkitekt.

Bilaga

Tidigare studerade alternativ

Olika alternativ (sju stycken) har studerats och en tillbyggnad har bedömts vara den bästa lösningen för att lösa arbetsmiljöproblem och bristen på ändamålsenliga förvaringslokaler.

Tidigare har även ett stort bergrumsmagasin för Riksmuseets samlingar nordost om musei-byggnaderna utretts. Bergrumsmagasinet om ca 10 000–15 000 kvm redovisades i ett programsamråd år 2000. För bergrumsmagasinet skulle också krävas prövning enligt 11 kap Miljöbalken. Alternativet har inte realiserats på grund av finansiella skäl. I programsamrådet tillstyrkte Miljö- och hälsoskyddsnämnden programmet med undantag för de två alternativa angringsvägarna, som måste studeras vidare och anpassas för att spara värdefulla träd.

Fastighetsverket bedömer att Botaniska husets behov av nya utrymmen är så stort att planarbete för tillbyggnad måste initieras. Tillbyggnaden löser inte förvaringsbehovet för hela Riksmuseet utan bara Botaniska husets behov. Den nu föreslagna tillbyggnaden har inte studerats i tidigare ”bergrumsalternativ”.

Förvaltningens synpunkter

Planområdet ingår i nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården som utgör riksintresse enligt Miljöbalkens särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten, 4 kap 7§. *Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska parklandskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.*

Planprojektet uppges inte påverka eller påverkas av den eventuella framtida Roslagsvägen i tunnel. Tillbyggnaden uppges heller inte innebära något hinder mot ett eventuellt framtida bergrumsmagasin för Riksmuseets förvaringsbehov i övrigt. Förvaltningen menar dock att en utredning om hur Riksmuseets utrymmesbehov i övrigt skulle kunna tillgodoses är önskvärd för att undvika ett akut behov av flera olika tillbyggnader. Då tidigare utredningar visat att förvaringsutrymme inte kan tillgodoses inom befintliga byggnadsvolymer befarar förvaltningen att ytterligare tillbyggnader kommer att föreslås för att täcka förvaringsbehoven. Då varje tillbyggnad innebär ianspråktagande av grönyta och risk för negativ påverkan på nationalstadsparkens värden menar förvaltningen att frågan måste utredas grundligt och ett från nationalstadsparkssynpunkt bästa alternativ väljas. I en sådan utredning kan förslagsvis förutsättningar för ett bergrumsmagasin i anslutning till utsprängning för en framtida Roslagstunnel studeras som ett alternativ.

Av den kortfattade redovisningen av de sju andra alternativ, som Fastighetsverket har utrett, framgår att inget av dessa alternativ är möjliga att studera vidare. Förvaltningen menar dock att alternativa utformningar av tillbyggnadens form och läge bör vara möjliga att studera. Ett alternativ är att flytta den kvadratiske tillbyggnaden till ett läge söder om burspråket och så långt från Botaniska huset att vägen kan ligga kvar. Därmed skulle markintrånget inte beröra mark med redovisat högsta naturvärde. Beskuggningen på den värdefulla eken söder om PZ-huset skulle också minska till fördel för de eklevande insekterna. Andra alternativ, enligt förvaltningens mening, är en mindre flygelbyggnad på södra sidan av Botaniska huset eller en långsmalare byggnad förskjuten mot söder. Därmed skulle intrång i värdfull parkmiljö undvikas och värdefulla träd sparas.

Miljökonsekvenser

I den miljökonsekvensbeskrivning, MKB, som upprättats med konsultmedverkan, beskrivs en alternativ utformning med fem våningar och en extra källarvåning. Förvaltningen har inte fått någon beställning och inte upprättat något MKB-underlag. Arbetet med MKBn har integrerats med planarbetet och väsentliga miljöfrågor har utretts. MKBn är dock otydlig i vissa delar vad gäller påverkan på nationalstadsparkens naturvärden, vilket kommenteras nedan.

Något ställningstagande till ”betydande miljöpåverkan” redovisas inte. Enligt övergångsbestämmelser gäller inte ändringen i MKB-förordningen - om att det ska göras en bedömning om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller ej - för planer som påbörjats innan den 21 juli 2004 och antas innan den 21 juli 2006. (Vid ”betydande miljöpåverkan” ska planen åtföljas av miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning enligt Miljöbalkens 6 kap.) Förvaltningen menar dock att det för tydlighetens skull bör klargöras om planens MKB är en del i en miljöbedömning enligt Miljöbalken eller om det är en beskrivning av miljökonsekvenser i annan ordning.

Påverkan på nationalstadsparkens naturmiljö

Enligt MKBn bedöms tillbyggnaden inte innebära någon betydande påverkan på områdets naturmiljö, då intrånget i ekbeståndet, som är en ekologisk värdekärna, är begränsat. Även om de berörda ekarna, som måste tas bort, inte bedöms tillhöra de mest värdefulla ekarna i området, enligt konsultens naturvärdesbedömning, har dessa både naturvärden och stor betydelse i upplevelsen av parkmiljön. Förvaltningen instämmer inte i att det intrång i naturmiljön, som tillbyggnaden innebär, kan accepteras utifrån resonemanget i MKBn. Riksmuseet i sin helhet ligger inom spridningsvägen Haga-Brunnsviken där skyddsbestämmelser för särskilt värdefulla naturmiljöer bör tas fram (enligt rapporten Nationalstadsparkens ekologiska infrastruktur). Östra delen av planområdet, där tillbyggnaden föreslås, ligger inom Norra Djurgårdens kärnområde och berör en parkmiljö med ädellövträd. En mer utvecklad analys av intrångets påverkan på och risk för skada på det historiska landskapets naturvärden behöver redovisas. Förvaltningens bedömning i motsats till MKBn är att planförslaget medför en betydande påverkan på områdets naturmiljö både genom direkt intrång i värdefull naturmiljö och skuggverkan på några ekar och annan vegetation.

Då det saknas en översiktskarta över den trädinventering som redovisas i MKBn är det svårt att bedöma alternativa utformningar av en tillbyggnad på platsen. Förvaltningen menar dock att de alternativ, som förvaltningen föreslår ovan, bör vara möjliga att studera vidare för att minimera intrång och skada.

Det är en brist att träden inte redovisas på plankartan, då träd, i synnerhet ek, är utmärkande för nationalstadsparkens naturvärden. Planbestämmelsen om att parkanläggningen ska vidmakthållas i enlighet med skötselplan bör också förtydligas i fråga om vilken skötselplan som avses. Förslag till avgränsning för det eventuella naturreservatet Norra Djurgården bör också redovisas.

De förslag på åtgärder för att mildra/kompensera intrånget i naturmiljön (åter- och nyplantering av ek och björk) måste följas upp i skötselplanen. För nationalstadsparken gäller också att träd som tas bort ska få ligga kvar på lämpliga platser och därmed gynna den biologiska mångfalden. En annan åtgärd, som nämns i MKBn, är att iaktta försiktighet med belysning för att minska påverkan från ljus.

Det ligger inte inom förvaltningens kompetens att bedöma kulturmiljö. Förvaltningen ifrågasätter inte betydelsen för kulturmiljön att kunna behålla samlingarna på platsen men menar att tillbyggnadens påverkan på det historiska landskapet borde förtydligas i MKB.

Grundvatten och dagvatten

Enligt MKBn bedöms tillbyggnaden inte påverka grundvattnets nivå eller kvalitet, vilket däremot ett jämförelsealternativ med ytterligare en våning under mark bedöms göra i viss mån. Därmed påverkas inte mark och vegetation. Enligt MKBn är vegetationen anpassad till både varierande och låga grundvattennivåer.

Tillbyggnaden innebär att andelen hårdgjord yta ökar med bortfall av infiltrationsyta och mer dagvatten från takytor att ta omhand. Förutsättningar att ta omhand dagvattnet i enlighet med stadens dagvattenstrategi bör därför utredas och fastläggas i planen. För att minimera risken för påverkan på mark och grundvattnets kvalitet ska byggnadsmaterial som koppar och obehandlad zink undvikas.

Åtgärder under byggskedet

Tillbyggnaden innebär schaktning och borttransport av jordmassor vilket bör redovisas i MKBn. För den vegetation som ska sparas, särskilt träd och deras rotsystem, är det viktigt att skyddsåtgärder utreds och redovisas. Även damning under byggtiden kan påverka omgivande träd vilket bör beaktas.

Slut

Bilagor:

Bilaga 1	Plankarta med bestämmelser
Bilaga 2	Planbeskrivning
Bilaga 3	Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivning